Trafikförvaltningen
Ledningsstaben
Sektion Kommunikation

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-03-22

Ärende
TN 2021-1190

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Suss Forssman Thullberg
070-786 37 82
susanne.forssman-thullberg@regionstockholm.se

Trafiknämnden
2022-04-26, punkt 14

Svar på motion av Jonas Lindberg (V) om att enbart använda 1177, regionen och myndigheter för att informera om sjukvård och sjukvårdsrådgivning i kollektivtrafiken

Ärendebeskrivning

Motionären yrkar att dagens anvisningar för reklam i kollektivtrafiken ska kompletteras. I kompletteringen ska framgå att reklamytor i kollektivtrafiken endast ska nyttjas av regionen, 1177 och myndigheter för sjukvårdsrådgivning. Därmed blir reklam från privata aktörer, fr a ”nätläkare” inte tillåtna.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt motion 2021:67 från Jonas Lindberg (V) om att enbart använda 1177, regionen och myndigheter för att informera om sjukvård och sjukvårdsrådgivning i kollektivtrafiken, daterat den 16 november 2021.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

1. Föreliggande förslag till yttrande godkänns och översänds till regionstyrelsens förvaltning.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Trafikförvaltningen
Ledningsstaben
Sektion Kommunikation

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-03-22

Ärende
TN 2021-1190

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Förslag och motivering

Bakgrund

Då kollektivtrafiken är en miljö där många stockholmare tillbringar en stor del av sin tid, och en plats där inte minst barn och unga vistas regelbundet har det av hävd ansetts viktigt att säkerställa att den reklam som visas där är i enlighet med rådande regelverk samt de specifika intentioner som finns uttryckta i politiska beslut.

Regelverket för reklam är internationella handelskammarens, ICC:s, riktlinjer. Såväl trafikförvaltningen, vår upphandlade säljare, det vill säga det företag som hanterar reklamytor för förvaltningens räkning, som köpare av ytor är skyldiga att följa dessa riktlinjer. Brott mot riktlinjerna anmäls till reklamombudsmannen, RO, som kan utdöma påföljd.

ICC:s riktlinjer reglerar reklamens innehåll och utformning. De riktas mot exempelvis vilseledande reklam, oskäliga erbjudanden och anspelningar på rädsla och reglerar även reklam riktad mot barn och unga. Trafikförvaltningen konstaterar att flera av de reklammässiga tvivel som motionären uttrycker redan idag regleras och hanteras genom tillämpning av ICC:s riktlinjer

Utöver ICC:s riktlinjer har regionfullmäktige beslutat om förtydligande riktlinjer för reklam i SL-trafiken. Dessa bygger på ICC men skärper åtagandet för både säljare och köpare inom utpekade områden.

I de anvisningar för reklam i SL-trafiken som idag utgör grund för förvaltningens hantering framgår att reklam ska följa ICC:s riktlinjer och att nedanstående reklam inte får förekomma på SL:s ytor:

- Tobaksreklam
- Alkoholreklam
- Reklam som kan uppfattas som stötande eller sedlighetssårande eller sårande mot folkgrupp
- Reklam som riktar sig till barn
- Reklam som motverkar SLs varumärke och

Trafikförvaltningen
Ledningsstaben
Sektion Kommunikation

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-03-22

Ärende
TN 2021-1190

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

- Reklam som kan anses strida mot god marknadsföringssed

Idag finns rutiner som säkerställer att såväl trafikförvaltningen som ansvarig säljare av ytor granskar och vid behov avslår reklam utifrån ovanstående kriterier. Skulle enskilda resenärer ändå finna reklamen olämplig finns möjligheten att anmäla till RO och få den prövad.

Överväganden och motivering

Trafikförvaltningen konstaterar att de innehållsmässiga argument som motionären anför redan idag omfattas av rådande regelverk och att det finns rutiner för prövning av innehåll enligt detta. Därmed finns inte anledning att införa ytterligare begränsningar i rådande anvisningar för reklam i kollektivtrafikmiljöer.

De ytterligare argument som framförs, att nätläkare stimulerar irrationellt beteende, gynnar resursstarka vårdkonsumenter och innebär ökade kostnader för regionen är av den karaktären att de inte kan lösas genom inskränkning av möjligheten att sälja reklamytor. I sammanhanget konstaterar TF att det i tidigare sammanhang, exempelvis kopplat till spelreklam, förekommit nationella initiativ avseende marknadsföring som snarast byggt på specifika branschöverenskommelser eller tvingande restriktioner riktade mot specifik bransch. Om sådana blir aktuella och ska verkställas hanteras de naturligtvis inom ramen för rådande regelverk.

Expediering

Regionledningskontoret

David Lagneholm
Förvaltningschef

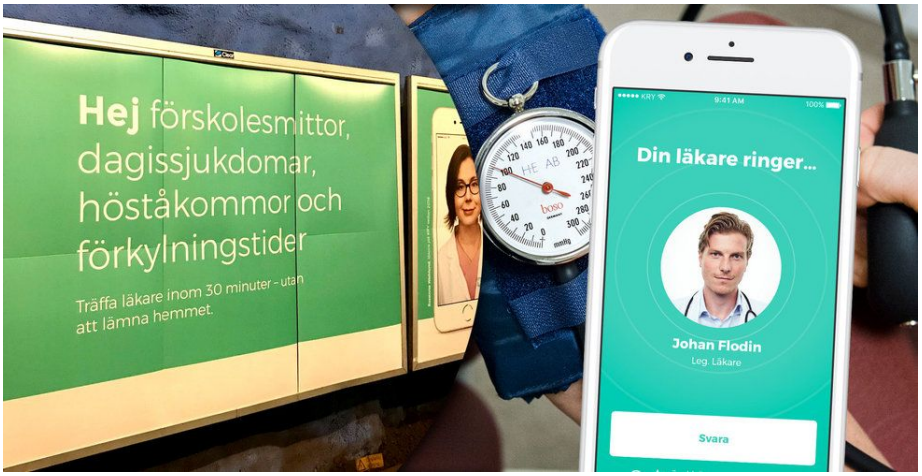
Suss Forssman Thullberg
Kommunikationschef

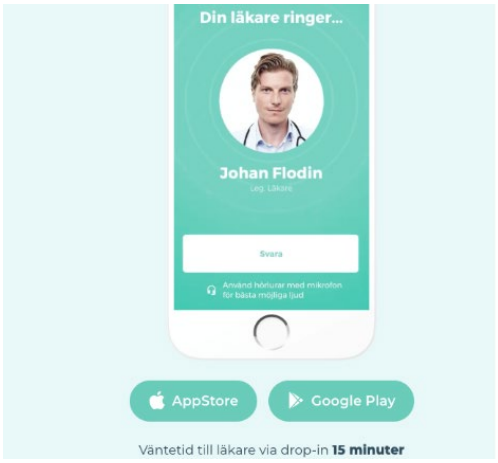
Region Stockholm

MOTION
2021-11-16

Motion av Jonas Lindberg (V) om att enbart använda 1177, regionen och myndigheter för att informera om sjukvård och sjukvårdsrådgivning i kollektivtrafiken

Under 2020 lade bolaget KRY 100 miljoner kronor på reklam och marknadsföring enbart dom första 6 månaderna. Reklamen riktar sig åt många olika håll och platser – däribland i Region Stockholms kollektivtrafik. Genom tämligen aggressiv marknadsföring har flera digitala vårdbolag och privata vårdgivare drivit upp konsumtionen av vårdtjänster som bekostas av offentliga medel. Under 2020 landade dom digitala utomlänskostnaderna på närmare 300 miljoner kronor i Region Stockholm. Det motsvarar belopp som är högre än det blågröna styrets resursökning till husläkarmottagningarna för 2022. I snitt 153 kronor per invånare i Region Stockholm gick alltså under 2020 till dom digitala nätläkarbolagen. En stor del av deras marknadsföring riktar sig till att människor ska söka vård för väldigt enkla åkommor. Se bilderna nedan:

Forskning från Region Skåne 2019 visar att nätläkarbesöken inte alls avlastar primärvården eller den övriga sjukvården – trots att aktörerna själva ofta vill framhäva detta. Istället ser man snarare att patienter som vänder sig till nätläkarbolag i högre grad än andra också besöker primärvården och slutenvården. Läs mer på: https://lakartidningen.se/klinik-och-vetenskap-1/artiklar-1/originalstudie/2019/10/natvardsanvandare-i-skane-kontaktade-oftare-vardcentral/

Flera av dessa bolag har starka kapitalintressen bakom sig som driver på för att deras marknadsandelar ska öka. Ett sådant sätt är aggressiv marknadsföring. Det snedvrider konkurrensen när vissa vårdbolag har sådana muskler så dom kan styra patienter till sig på detta sätt. Vi får därför fråga oss om det är rimligt att det i Region Stockholms kollektivtrafik ges utrymme för aktörer som vill driva på för en mer efterfrågestyrd sjukvård som riktas till friskare patienter? Är det verkligen rimligt att aktörer som dränerar Regionen på stora belopp som annars skulle behövts till våra vårdcentraler och sjukhus ska få annonsera och göra reklam i vår gemensamma kollektivtrafik?

Vi anser att det är bra att det informeras och sakligt hänvisas till olika sjukvårdsenheter och rådgivning i Stockholms kollektivtrafik. Tex om vaccinationer, organdonationer, 1177 med mera. Det är viktig samhällsinformation. Men kommersiellt riktade budskap om att man ska söka digitala läkarbesök för myggbett, få receptförnyelse och dylikt hör inte hemma där.

Region Sörmland har tidigare reagerat mot nätläkarnas aggressiva marknadsföring och försökt sätta ner foten. I förslaget från 2019 har regionen tagit fram ett längre dokument med grundläggande krav på

marknadsföringen. Utöver krav såsom att reklamen inte får vara vilseledande slår man fast att den inte får rikta sig till barn och ungdomar under 18 år.

Marknadsföringen får inte heller vara ”påträngande”. Erbjudanden om rabatterade besök eller marknadsföring som ”avgiftsfri eller gratis vård” ska också utgå. Reklamen får inte heller uppmana till omotiverad vård, eller "skrämmas". Läs mer på: https://www.breakit.se/artikel/19648/sormland-har-fatt-nog-av-natlakarnas-reklam-det-ar-inte-okej

Förändrade och förtydligande i förhållningsregler för marknadsföring kan vara ett sätt att gå. Men med facit i hand vet vi att flera av dessa bolag är mästare på att utnyttja kryphål och lägga sig på en nivå som är tveksam.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att det i Region Stockholms reklampolicy för kollektivtrafiken beslutas att information och hänvisning om sjukvård enbart ges av 1177, myndigheter eller regionens egna verksamheter.

Jonas Lindberg
Vänsterpartiet